

1. Till nedanstående uppgifter skall korta lösningar redovisas, samt svar anges, på anvisad plats (endast lösningar och svar på detta blad, och på anvisad plats, beaktas).

(a) Bestäm alla reella tal x sådana att $\frac{x^2+1}{x-1} \leq x$. (*) (2 p)

Lösning:

$$(*) \Leftrightarrow \frac{x^2+1}{x-1} - x \cdot \frac{x-1}{x-1} \leq 0 \Leftrightarrow \frac{x+1}{x-1} \leq 0$$

$x+1$	-	-1	+	1	+
$x-1$	-	0	-	0	+
$\frac{x+1}{x-1}$	+	0	-	ej def.	+

Svar: $x \in [-1, 1]$

(b) Förenkla (så långt som möjligt), (2 p)

$$2 \log_{10}(5) - \frac{\ln(5)}{\ln(10)} - 2 \log_{100}(50) + \ln(e^2) - e^{\ln(3)}. (*)$$

Lösning: $(*) = \log_{10}(5^2) - \log_{10}(5) - 2 \frac{\ln(50)}{\ln(100)} + 2 - 3 = \ln(10^2) = 2 \ln(10)$

$$= \log_{10}\left(\frac{5^2}{5}\right) - \frac{2}{2} \log_{10}(50) - 1 = \log_{10}\left(\frac{5}{50}\right) - 1 =$$

$$= \log_{10}(10^{-1}) - 1 = -1 - 1 = -2$$

Svar: -2

(c) Bestäm transversal- och brännpunkterna till ellipsen $2x^2 + 8y^2 = 72$. (2 p)

Lösning:

$$2x^2 + 8y^2 = 72 \Leftrightarrow \frac{2x^2}{72} + \frac{8y^2}{72} = 1 \Leftrightarrow \frac{x^2}{36} + \frac{y^2}{9} = 1 \Leftrightarrow$$

$$\Leftrightarrow \left(\frac{x}{6}\right)^2 + \left(\frac{y}{3}\right)^2 = 1 \Rightarrow \text{transversalpunkter: } (\pm 6, 0)$$

$$c^2 = 6^2 - 3^2 = 36 - 9 = 27 \Rightarrow c = \pm\sqrt{27}$$

Svar: Transversalpunkter = $(\pm 6, 0)$, Brännpunkter = $(\pm\sqrt{27}, 0)$

(d) Beräkna derivatan av $f(x) = 4\sqrt{x} + 3$ med hjälp av derivatans definition. (2 p)

Lösning:

$$\begin{aligned} f'(x) &= \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h} = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{4\sqrt{x+h} + 3 - (4\sqrt{x} + 3)}{h} = \\ &= \lim_{h \rightarrow 0} \frac{4(\sqrt{x+h} - \sqrt{x})}{h} \cdot \frac{(\sqrt{x+h} + \sqrt{x})}{(\sqrt{x+h} + \sqrt{x})} = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{4(x+h-x)}{h(\sqrt{x+h} + \sqrt{x})} = \\ &= \frac{4}{\sqrt{x} + \sqrt{x}} = \frac{2}{\sqrt{x}} \end{aligned}$$

Svar: $\frac{2}{\sqrt{x}}$

(e) Bestäm normallinjen till kurvan, (2 p)

$$y \cos(x) = 1 + \sin(xy)$$

i punkten $(0, 1)$.

Lösning: Derivera implicit:

$$y' \cos(x) - y \sin(x) = \cos(xy)(y + xy')$$

$$\text{Stoppa in } (0, 1): y'|_{(0,1)} = 1 \Rightarrow k_{\text{Normal}} = -1$$

$$\text{Går genom } (0, 1): y = -1 \cdot (x - 0) + 1$$

$$y = -x + 1$$

Svar:

(f) Bestäm en primitiv funktion (antiderivata) till $f(x) = \frac{x^2}{\sqrt{x^3+4}}$. (2 p)

$$\text{Lösning: Har att: } \frac{d}{dx} \sqrt{x^3+4} = \frac{3x^2}{2\sqrt{x^3+4}} = \frac{3}{2} \cdot \frac{x^2}{\sqrt{x^3+4}}$$

$$\begin{aligned} \Rightarrow \int f(x) dx &= \int \frac{x^2}{\sqrt{x^3+4}} dx = \frac{2}{3} \int \frac{3x^2}{2\sqrt{x^3+4}} dx = \\ &= \frac{2}{3} \int \frac{d}{dx} \sqrt{x^3+4} dx = \frac{2}{3} \sqrt{x^3+4} + C \end{aligned}$$

$$\frac{2}{3} \sqrt{x^3+4}$$

Svar:

$$2(a) D\left(\frac{\ln(x^2-1)}{x}\right) = \frac{D(\ln(x^2-1)) \cdot x - \ln(x^2-1) \cdot D(x)}{x^2} =$$

$$= \frac{\frac{1}{x^2-1} \cdot 2x^2 - \ln(x^2-1)}{x^2} = \frac{2}{x^2-1} - \frac{1}{x^2} \ln(x^2-1)$$

$$(b) D((\arcsin(x^2))^{-1}) = -(\arcsin(x^2))^{-2} \cdot D(\arcsin(x^2)) =$$

$$= -\frac{1}{(\arcsin(x^2))^2} \cdot \frac{1}{\sqrt{1-x^4}} \cdot D(x^2) =$$

$$= -\frac{2x}{\sqrt{1-x^4} (\arcsin(x^2))^2}$$

$$(c) D\left(\frac{2}{3} \arctan\left(\frac{1}{3} \tan\left(\frac{x}{2}\right)\right)\right) =$$

$$= \frac{2}{3} \cdot \frac{1}{1 + \left(\frac{1}{3} \tan\left(\frac{x}{2}\right)\right)^2} \cdot D\left(\frac{1}{3} \tan\left(\frac{x}{2}\right)\right) =$$

$$= \frac{2}{3} \cdot \frac{1}{1 + \frac{1}{9} \tan^2\left(\frac{x}{2}\right)} \cdot \frac{1}{3} \cdot \frac{1}{\cos^2\left(\frac{x}{2}\right)} \cdot D\left(\frac{x}{2}\right) =$$

$$= \frac{2}{1} \cdot \frac{1}{\cos^2\left(\frac{x}{2}\right)} \cdot \frac{1}{9 + \frac{\sin^2\left(\frac{x}{2}\right)}{\cos^2\left(\frac{x}{2}\right)}} \cdot \frac{1}{2} = \frac{1}{9 \cos^2\left(\frac{x}{2}\right) + \sin^2\left(\frac{x}{2}\right)} =$$

$$= \frac{1}{8 \cos^2\left(\frac{x}{2}\right) + 1}$$

3. Antag att punkter på kurvan

$y=x^2$ har x-kordinaten a . Vi

söker $y=kx+m$ s.a. $k=2x (= (x^2)')$

i denna punkt, dvs $k=2a$.

Därför vill vi att tangenter ska

gå genom punkterna (a, a^2) och

$(2, 3)$. Detta ger ekv. systemet:

$$\begin{cases} 3 = 2a \cdot 2 + m \\ a^2 = 2a \cdot a + m \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} 3 - 4a = m \\ a^2 - 2a^2 = m \end{cases}$$

$$\Rightarrow 3 - 4a = -a^2 \Leftrightarrow a^2 - 4a + 3 = 0$$

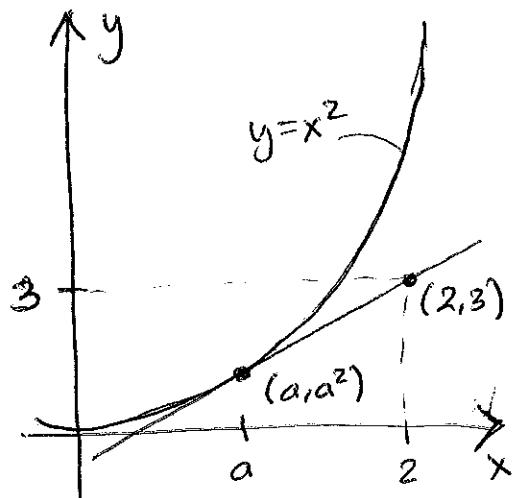
$$\Rightarrow a = 2 \pm \sqrt{4 - 3} = 2 \pm 1 \Rightarrow a_1 = 1, a_2 = 3$$

$a=1$: $k=2a=2$, $m=-a^2=-1$

$$\therefore y = 2x - 1$$

$a=3$: $k=2a=6$, $m=-a^2=-9$

$$\therefore y = 6x - 9$$



4. Steg 1: $D_f = \mathbb{R}$

Steg 2: I. Lodräta: f definierad överallt
 \Rightarrow Inga lodräta asymptoter!

II. Vägräta:

$$\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^3}{x^2(1 + \frac{1}{x^2})} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x}{1 + \frac{1}{x^2}} = \infty$$

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{x^3}{x^2(1 + \frac{1}{x^2})} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{x}{1 + \frac{1}{x^2}} = -\infty$$

\Rightarrow Inga vägräta asymptoter!

III. Sneda:

$$k_{1,2} = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{f(x)}{x} = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{1}{1 + \frac{1}{x^2}} = 1$$

$$m_{1,2} = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} (f(x) - x) = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \left(\frac{x^3}{1+x^2} - x \cdot \frac{1+x^2}{1+x^2} \right) =$$

$$= \lim_{x \rightarrow \pm\infty} -\frac{x}{1+x^2} = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} -\frac{1}{x(1+\frac{1}{x^2})} = 0$$

$\Rightarrow y = x$ sned asymptot!

Steg 3: $f'(x) = \frac{3x^2(x^2+1) - x^3 \cdot 2x}{(x^2+1)^2} = \frac{x^2(x^2+3)}{(x^2+1)^2}$

$f'(x) = 0 \Rightarrow x = 0$ kritisk punkt

Ser att $f'(x) \geq 0 \quad \forall x \in D_f \Rightarrow f$ alltid växande

Steg 4: $f''(x) = \frac{(4x^3+6x)(x^2+1)^2 - (x^4+3x^2)2(x^2+1)\cdot 2x}{(x^2+1)^4} =$

$$= \frac{2x(x^2+1)((2x^2+3)(x^2+1) - 2(x^4+3x^2))}{(x^2+1)^4} =$$

$$= \frac{2x(2x^4 + 5x^2 + 3 - 2x^4 - 6x^2)}{(x^2+1)^3} = \frac{2x(3-x^2)}{(x^2+1)^3}$$

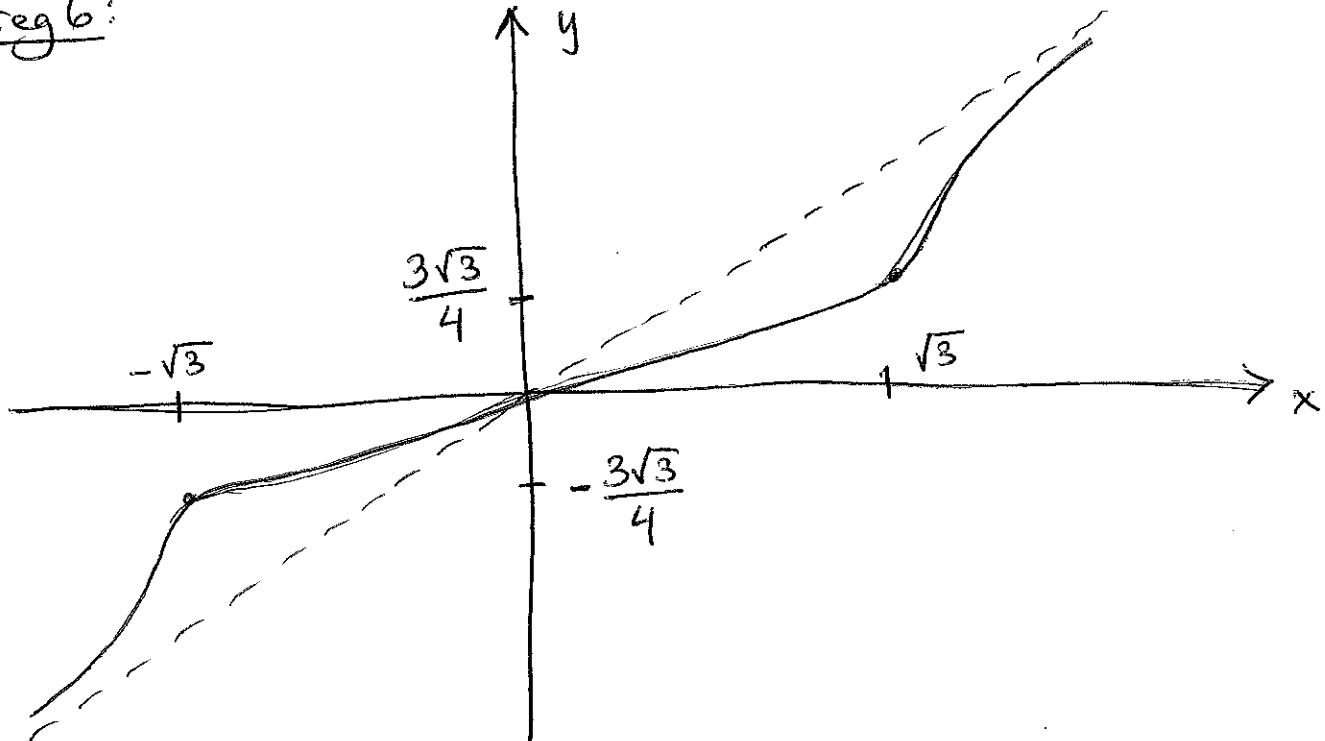
$f''(x)=0 \Rightarrow x_1 = -\sqrt{3}, x_2 = 0, x_3 = \sqrt{3}$ ev. infl. pkt.

Steg 5:

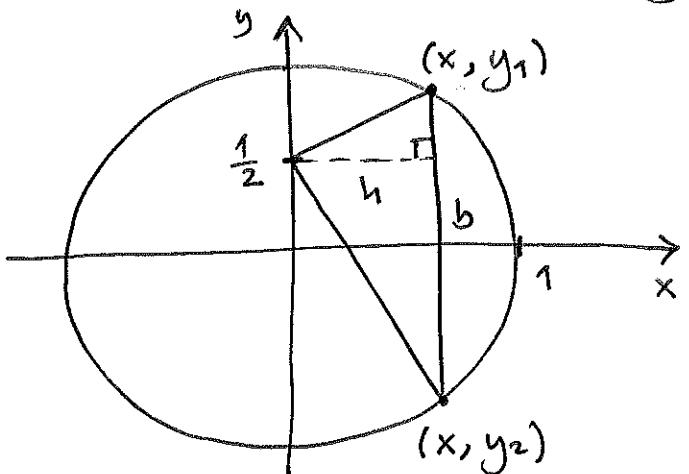
	$-\infty$	$-\sqrt{3}$		0		$\sqrt{3}$		∞	
f'	+		+	0	+		+		
f''	+	0	-	0	+	0	-		
f	$-\infty$	$\nearrow U$	$-\frac{3\sqrt{3}}{4}$	$\nearrow \cap$	0	$\nearrow U$	$\frac{3\sqrt{3}}{4}$	$\nearrow \cap$	∞

infl.pkt. infl.pkt. infl.pkt.

Steg 6:



5. Vi har följande figur



$$\text{Area} = \frac{b \cdot h}{2}$$

Vi ser att:

$$h = x$$

$$b = y_1 - y_2$$

Då (x, y_1) och (x, y_2) ligger på enhetscirkelns
har vi att:

$$b = y_1 - y_2 = \sqrt{1-x^2} - (-\sqrt{1-x^2}) = 2\sqrt{1-x^2}$$

$$\Rightarrow \text{Area} = A(x) = \frac{x \cdot 2\sqrt{1-x^2}}{2} = x\sqrt{1-x^2}, D_A = [0, 1]$$

$$\begin{aligned} A'(x) &= \sqrt{1-x^2} + x \cdot \frac{1}{2} \frac{-2x}{\sqrt{1-x^2}} = \\ &= \frac{\sqrt{1-x^2} \cdot \sqrt{1-x^2}}{\sqrt{1-x^2}} - \frac{x^2}{\sqrt{1-x^2}} = \frac{1-2x^2}{\sqrt{1-x^2}} \end{aligned}$$

$$A'(x) = 0 \Rightarrow 1-2x^2 = 0 \Leftrightarrow x^2 = \frac{1}{2} \Rightarrow x = \pm \frac{1}{\sqrt{2}}$$

$$A(0) = A(1) = 0 \Rightarrow x = \frac{1}{\sqrt{2}} \text{ max. ykt.}$$

$$A\left(\frac{1}{\sqrt{2}}\right) = \frac{1}{\sqrt{2}} \cdot \sqrt{1-\frac{1}{2}} = \frac{1}{\sqrt{2}} \cdot \frac{1}{\sqrt{2}} = \underline{\underline{\frac{1}{2}}} \text{ a.e.}$$

6. I en punkt x har tangenter till $y = \frac{6}{x^2+3}$ lutningen

$$y' = -\frac{12x}{(x^2+3)^2}$$

Låt $f(x) = -\frac{12x}{(x^2+3)^2}$. Vill minimera $f(x)$, $D_f = \mathbb{R}$.

$$f(x) = -\frac{12x}{(x^2(1+\frac{3}{x^2}))^2} = -\frac{12x}{x^4(1+\frac{3}{x^2})^2} \rightarrow 0 \text{ då } x \rightarrow \pm \infty$$

$$f'(x) = -\frac{12(x^2+3)^2 - 12x \cdot 2(x^2+3) \cdot 2x}{(x^2+3)^4} =$$

$$= -\frac{12(x^2+3)((x^2+3)-4x^2)}{(x^2+3)^4} = -\frac{12(3-3x^2)}{(x^2+3)^3} =$$

$$= -\frac{12 \cdot 3(1-x^2)}{(x^2+3)^3} = -\frac{36(1-x)(1+x)}{(x^2+3)^3}$$

$f'(x) = 0 \Rightarrow x_1 = -1, x_2 = 1$ kritiska punkter

	$-\infty$	-1	1	∞
f'	+	0	-	0
f	0	\nearrow	\searrow	\nearrow

$$f(-1) = \frac{12}{16} = \frac{3}{4} > 0 \Rightarrow x = -1 \text{ global max.punkt}$$

$$f(1) = -\frac{12}{16} = -\frac{3}{4} < 0 \Rightarrow x = 1 \text{ global min.punkt}$$

$$y(1) = \frac{6}{1^2+3} = \frac{6}{4} = \frac{3}{2}$$

\therefore Tangenter till $y = \frac{6}{x^2+3}$ har minst lutning i punkten $(1, \frac{3}{2})$.

7. Låt $f(x) = x^x$ och $g(x) = C$

Antal lösningar till ekvationen $x^x = C$
 \Leftrightarrow

Antal skärningspunkter mellan f och g :s grafer
för olika värden på C .

Rita grafen till f !

Steg 1: $f(x) = x^x = e^{\ln(x^x)} = e^{x \ln(x)}$, $Df = (0, \infty)$

Steg 2: $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow \infty} x^x = \infty$

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 0^+} x \cdot \ln(x) &= \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\ln(x)}{\frac{1}{x}} = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\frac{1}{x}}{-\frac{1}{x^2}} = \\ &= \lim_{x \rightarrow 0^+} -\frac{x^2}{x} = 0 \quad \Rightarrow \end{aligned}$$

$$\Rightarrow \lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0^+} e^{x \cdot \ln(x)} = e^0 = 1$$

Steg 3: $f'(x) = e^{x \ln(x)} \left(1 \cdot \ln(x) + x \cdot \frac{1}{x} \right) =$
 $= e^{x \ln(x)} (\ln(x) + 1)$

$$f'(x) = 0 \Rightarrow \ln(x) + 1 = 0 \Leftrightarrow x = e^{-1}$$

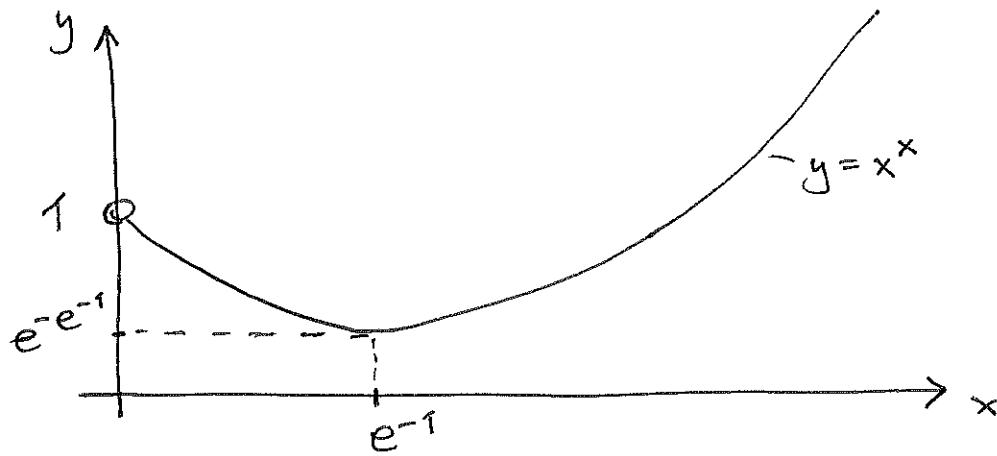
Steg 4: f'' behövs ej!

Steg 5:

	0^+		e^{-1}		∞
f'	-		0	+	
f	1	\searrow	min.	\nearrow	∞

$$f(e^{-1}) = e^{e^{-1} \cdot \ln(e^{-1})} = e^{-e^{-1}} < e^0 = 1$$

Steg 6: $y \uparrow$



Av figuren framgår att vi har:

1 lösning då $C \in \{e^{-e^{-1}}\} \cup [1, \infty)$

2 lösningar då $C \in (e^{-e^{-1}}, 1)$

Inga lösningar då $C \in (-\infty, e^{-e^{-1}})$

8 (a) Definition: $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ är injektiv om:

$$x_1 \neq x_2 \Rightarrow f(x_1) \neq f(x_2) \quad \forall x_1, x_2 \in \mathbb{R}$$

(b) Beweis: $\cos(\arctan(\sin(\frac{\pi}{2} - \arctan(x)))) =$

$$= \cos(\arctan(\overbrace{\sin(\frac{\pi}{2})}^{=1} \cos(\arctan(x)) - \overbrace{\cos(\frac{\pi}{2})}^{=0} \sin(\arctan(x)))) =$$

$$= \cos(\arctan(\cos(\arctan(x)))) = \left\{ \begin{array}{c} \sqrt{1+x^2} \\ \theta = \arctan(x) \\ \text{Diagramm: } \begin{array}{c} \diagup \text{hypotenuse} \\ \theta \\ \text{adjacent side} \\ \text{opposite side} \\ 1 \end{array} \end{array} \right\} =$$

$$= \cos(\arctan\left(\frac{1}{\sqrt{1+x^2}}\right)) = \left\{ \begin{array}{c} \sqrt{2+x^2} \\ \alpha \\ \text{Diagramm: } \begin{array}{c} \diagup \text{hypotenuse} \\ \alpha \\ \text{adjacent side} \\ \text{opposite side} \\ \sqrt{1+x^2} \\ \text{Diagramm: } \begin{array}{c} \diagup \text{hypotenuse} \\ \theta \\ \text{adjacent side} \\ \text{opposite side} \\ 1 \end{array} \end{array} \end{array} \right\} =$$

$$= \frac{\sqrt{1+x^2}}{\sqrt{2+x^2}}$$

■